

З ПРАКТИКИ БІОГРАФІСТИКИ

УДК [016:929 + 021](477)

*Олег Миколайович ЯЦЕНКО,
кандидат історичних наук,
завідувач відділу формування
біобібліографічних інформаційних ресурсів
Інституту біографічних досліджень
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
(Київ)*

МІСЦЕ І РОЛЬ БІОБІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕК

Показано значення біобібліографічної діяльності в час змін функціонування бібліотек у сучасному інформаційному суспільстві. Наголошено, що вони перетворюються з традиційних книгосховищ з функціями інформаційного обслуговування користувачів у заклади опрацювання, аналізування, вивчення інформації та утворення на отриманих результатах нових знань. Розглянуто розмаїття біобібліографічної інформації вітчизняних бібліотечно-інформаційних установ і визнано, що бібліотеками України акумульовано значний досвід підготовки і видання біобібліографічної продукції, що простежується тенденція представлення її в електронній формі.

Зазначено, що нині в Україні відсутній загальний (універсальний) біобібліографічний словник, який включав би біографічну інформацію, дані про твори її діячів та списки літератури про них. На сьогодні ця інформація розпорошена по бібліотеках, архівах, приватних колекціях. Прообразом такого словника може бути електронний «Український національний біографічний архів», над утворенням якого працюють в Інституті біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Водночас, із різних причин, інформаційно-бібліотечне забезпечення біобібліографічної діяльності на сьогодні є незадовільним. Це пов'язано з міжгалузевим характером досліджень і відсутністю координації цієї роботи, труд-

нощами бібліографічного пошуку матеріалів про діячів і багатьма іншими проблемами. Усунення невирішених теоретичних питань, удосконалення методики укладання персональних бібліографічних покажчиків та їх впровадження у роботу бібліотек є одним з актуальних завдань вітчизняного бібліографознавства.

Запропоновано удосконалити методичні прийоми формування й актуалізації національного біобібліографічного ресурсу засобами електронних інтегрованих біобібліографічних баз даних; висунуто ідею колективного формування бібліотеками України депозитарію електронних повних текстів персональних біобібліографічних покажчиків.

Ключові слова: біобібліографія, біобібліографічний ресурс, бібліотека, бібліотечна технологія.

Протягом останніх десятиліть кардинально міняються форми та засади роботи бібліотек, змінюються їх функції та місце у сучасному інформаційному суспільстві. Бібліотеки поступово додають до своєї діяльності нові форми роботи та перетворюються з традиційних книгосховищ із функціями інформаційного обслуговування користувачів у заклади опрацювання, аналізу й вивчення інформації та утворення на отриманих результатах нових знань. Однією зі складових інформаційної діяльності бібліотек є біобібліографічна діяльність, яка з кінця ХХ ст. розвивається в Україні стрімкими темпами. Причинами цього є: достатньо розроблена методика бібліографування; створення персональних бібліографічних покажчиків відповідає сучасним вимогам PR-технологій щодо формування позитивного іміджу особи чи установи, в якій вона працює; бібліографічні посібники, присвячені видатним діячам, є необхідною умовою та складовою розвитку досліджень із історії науки, культури, мистецтва. Ці факти підтверджують перспективність досліджень у галузі біобібліографії [7].

Біобібліографія є найстарішим видом бібліографії. Вона містить бібліографічну інформацію, пов'язану з життєвим шляхом історичних і сучасних діячів, котрі зробили значний внесок у розвиток вітчизняної науки, літератури, культури та включає інформацію про публікації особи. Таким чином, об'єктом її діяльності є твори певної особи та література про неї.

Чільне місце в системі бібліографічних посібників належить біобібліографічним виданням, які сьогодні представлені у вигляді персональних бібліографічних покажчиків, біобібліографічних словників, біобібліографічних довідників і за формою є друкованими, електронними версіями друкованих видань і суто електронними. Тематика біо-

бібліографічних посібників різноманітна, але переважають видання, підготовлені до ювілеїв науковців, письменників, видатних діячів країни, установ та організацій тощо. Бібліотеками України акумульовано досвід укладання біобібліографічної продукції та спостерігається тенденція представлення її в електронному вигляді.

Біобібліографія й біобібліографічна діяльність в українському книгознавстві та бібліографознавстві до кінця ХХ ст. не були предметом спеціальних досліджень, але проблемам історії, теорії, методики створення та використання біобібліографічних посібників присвячені праці радянських вчених ХХ ст. І. М. Кауфмана, О. І. Коган, Л. С. Мандельштам, Б. А. Семеновкера. Питання теорії та методики укладання краєзнавчих біобібліографічних посібників відображені у працях М. В. Здобнова, О. І. Коган, Є. І. Рискіна та ін. Детально вивчено питання літературної біобібліографії в працях О. І. Коган. Історію всесвітньої біобібліографії досліджувала А. М. Верьовкіна, української — І. І. Корнейчик, І. І. Пашніна, Є. І. Рискін. Методика укладання персональних покажчиків і довідників детально розроблена в працях О. І. Коган, І. Е. Рикун.

На початку ХХІ ст. вийшла низка праць, присвячених біобібліографії та біобібліографічній діяльності в Україні, серед них дисертаційне дослідження О. Г. Луговського [3], присвячене питанням історії становлення природничої біобібліографії УАН – АН УРСР, складові та змісту бібліографічних видань учених-природознавців. Проблему впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у біобібліографічну діяльність розглянуто у дослідженні О. М. Яценка [9]. Висвітленню досвіду формування друкованих і електронних ресурсів довідкової біографічної та біобібліографічної інформації в Україні та значенню його для розгортання інтегрованих, тематичних і регіональних ресурсів присвячено працю В. І. Попика [6]. Питанню аналізу біобібліографічних ресурсів відкритого доступу у стратегії розвитку провідних бібліотек України приділено увагу в праці О. В. Воскобойнікової-Гузевої, де розглянуто біобібліографічну діяльність як складову інформаційної діяльності провідних бібліотек України, що передбачає вироблення біобібліографічної продукції, скоординоване проведення відповідних біографічних досліджень, формування загальнодоступного національного біобібліографічного ресурсу тощо [1].

Кількісні показники вітчизняних біобібліографічних видань в останні роки йдуть набагато попереду від теоретичних напрацювань в цій ділянці, що суттєво впливає на їх якість. Незважаючи на всі здобутки вітчизняної біобібліографії та її бурхливий розвиток, нині вона має цілу низку невирішених проблем. Найважливіші з них: відсут-

ність наукового та методичного центру, недостатня розробленість теорії цього виду бібліографії, біобібліографічна діяльність не координується і не планується в межах виду. Обмаль праць із теоретичних питань біобібліографічної діяльності, наявність проблем розробки методичних засад підготовки різних видів біобібліографічної продукції, формування ресурсів біографічної інформації, не до кінця відпрацьовані питання пошуку біографічних джерел та їх систематизації, наявність «білих плям» у термінології, брак координації в біобібліографічній діяльності породжують її несистемність, дублювання у підготовці та випуску біобібліографічної продукції, проблеми при формуванні електронного біобібліографічного ресурсу.

Незадовільним нині є й інформаційно-бібліотечне забезпечення біобібліографічної діяльності. Це пов'язано з міжгалузевим характером досліджень і відсутністю координації цієї роботи, труднощами бібліографічного пошуку матеріалів про діячів. Відсутність наукового та методичного центру з біобібліографії ускладнюють вирішення зазначених вище питань. Тому усунення невирішених теоретичних проблем біографістики, вдосконалення організаційно-технологічних питань бібліотечної технології формування електронних бібліографічних масивів, методики укладання персональних бібліографічних покажчиків та їх впровадження у роботу бібліотек є однією з актуальних завдань вітчизняного бібліографознавства. Покращення цієї ситуації покладаємо на конкретні дії створеного при Інституті біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі — ІБД НБУВ) відділу теорії та методики біобібліографії.

Варто відзначити, що понині в Україні відсутній загальний, тобто універсальний, біобібліографічний словник, який включав би біографічну інформацію, дані про твори діячів та списки літератури про них. На сьогодні ця інформація розпорошена по бібліотеках, архівах, приватних колекціях. Прообразом такого словника може бути електронний «Український національний біографічний архів» (далі — УНБА), над утворенням якого працюють в ІБД НБУВ. За словами відомого бібліографознавця М. В. Машкової, «створення універсальної біобібліографії за своїми масштабами й значимістю наближаються до національного бібліографічного репертуару книги, тому умови, необхідні для результативного виконання цих двох найбільших задач, у більшій мірі співпадають» [4]. Тому ця програма може бути реалізована тільки в комплексній співпраці академічних інститутів і бібліотечних установ, завдяки координації зусиль наукових, видавничих, інформаційних центрів країни. Проте роль бібліотеки в цій співпраці, з її цінними інформаційними масивами, є домінуючою.

Чому саме бібліотекам ми віддаємо перевагу при укладанні загального біобібліографічного ресурсу?

По-перше, в бібліотеці існує можливість налагодити опрацювання поточної (нової) літератури з метою виявлення біографічних матеріалів про осіб, причетних до української історії та культури. Якщо максимально використовувати розробки бібліотечних і комп'ютерних технологій, це дасть змогу отримувати оперативну інформацію про праці діячів і літературу про них та постійно її оновлювати. Це стосується як монографічних, так і періодичних видань і досягається налагодженням зв'язку бази даних (далі — БД) «Персоналії» УНБА з ЕК НБУВ. Із персональної картки на особу БД «Персоналії» автоматично формується запит про конкретну особу в ЕК за «автором» (якщо цікавить інформація про праці діяча), або за «персоналією» (якщо потрібно знайти літературу про нього)¹. Таким чином формується біобібліографічний список літератури на конкретну особу.

По-друге, бібліотеки є сховищами великих масивів друкованої продукції. При ретроспективному опрацюванні фондів, наприклад, утворенні електронних бібліографічних записів для ЕК, також є можливість налагодити поповнення УНБА новими іменами та інформацією для укладання персональної бібліографії для них і для осіб, які вже до нього занесені.

По-третє, бібліотеки мають багаторічний досвід краєзнавчої роботи, укладання персональних бібліографічних покажчиків, ведення бібліографічних картотек «Персоналії». Здобуті в процесі цієї роботи навички та практичні надбання були б у нагоді при укладанні загального УНБА.

Зважаючи на завдання консолідованого формування національного біобібліографічного ресурсу та загальної стратегії розвитку бібліотек, спрямованої на ефективне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій і збільшення комплексу ресурсів відкритого доступу, необхідно, щоб біобібліографічна діяльність бібліотек набувала системного та скоординованого характеру. З цією метою пропонується на базі УНБА утворити депозитарій електронних текстів усіх персональних бібліографічних покажчиків, що вийшли на території України. Це дасть можливість активізувати біобібліографічну діяльність бібліотек, популяризувати їх продукцію та надасть системності цій роботі.

Більшість персональних бібліографічних покажчиків існують у паперовій формі, укладені та видані мізерними накладками і нині є малодоступними, а в окремих випадках і недосяжними для широкого

¹ Детальніше про це див.: Яценко О. М. Вітчизняна наукова періодика... [9].

загалу користувачів. Лише частково електронні аналоги друкованих видань або електронні біобібліографічні посібники представлені на сайтах бібліотек. Більшою мірою це стосується сучасних видань. Окрім того, багато відомих діячів не мають упорядкованих списків праць та(або) літератури про них. Тому проблема формування бібліотеками України загального біобібліографічного ресурсу є нагальним питанням сьогодення. На нашу думку, повні електронні тексти персональних бібліографічних покажчиків із інформацією про твори українських діячів і літературу про них мали б стати основою біобібліографічного ресурсу.

Підґрунтям цієї справи може послужити третій випуск серії «Джерела української біографістики» — анотований бібліографічний покажчик «Українські персональні бібліографічні покажчики. 1856–2013» [12], де за хронологією систематизовано інформацію про персональні посібники, окремо видані в Україні та у діаспорі за вказаний період, присвячені історичним діячам, науковцям, винахідникам, письменникам, митцям, політичним діячам та іншим особам, які своїм життям або діяльністю пов'язані з Україною.

Ще однією проблемою біобібліографічної діяльності є виявлення джерел з біографічною інформацією із загального документного масиву. Сьогодні фахівцями ІБД НБУВ проводиться пошук і фіксування джерел біографічної інформації шляхом відстеження даних друкованого органу національної бібліографії «Літопис книг» для їх подальшого оприлюднення у анотованих бібліографічних покажчиках серії «Джерела української біографістики» та опрацювання, з метою внесення біобібліографічних даних до однойменної бази даних і бази даних «Персоналії». Хід укладання бібліографічних покажчиків досить трудомісткий і забирає багато часу та ресурсів. Прискорити цю справу може впровадження в робочі процеси опрацювання документних масивів у НБУВ комунікаційних технологій, які успішно використовуються в усьому світі, й пропозиції застосування яких були ще у 1999 р. [8; 11]. Йдеться про фіксування в електронному бібліографічному описі документа даних про наявність у ньому біографічної інформації. Це запровадження дасть змогу осучаснити біобібліографічну діяльність, знизити трудовитрати, а звільнені робочі ресурси направити на опрацювання джерел із метою пошуку нових імен.

Окреме питання щодо виявлення біографічного матеріалу із загального масиву репертуару вітчизняної наукової періодики. Практичне вирішення проблем, порушених у одному з попередніх випусків «Української біографістики» [9], дасть змогу користувачам отримувати ці дані з повнотекстового ресурсу НБУВ «Наукова періодика України». Крім зазначених проблем, також варто наголосити

на необхідності виділення авторами статей у розділі «ключові слова» прізвища, розкритих імені та по батькові (не ініціалів), якщо стаття присвячена життю та діяльності конкретної особи або осіб.

Декілька слів щодо організації пошуку у ресурсі НБУВ «Наукова періодика». Самий простий дає можливість проводити пошук за: «ключовими словами публікацій (без закінчень)», «автором (прізвище, перший ініціал без крапки)», «назвою публікації (або початок назви)», «роком видання (тільки цифри)», «назвою періодики (можна ввести одну букву)».

Розглянемо пошук за «ключовими словами».

За логікою, ключові слова «вигадані» саме для налагодження ефективного пошуку в масивах даних і використовуються в структурі електронних бібліографічних записів для формування ЕК. Автор разом зі статтею надає редакції періодичного видання анотацію та ключові слова, за якими, на його думку, і повинен проводитися пошук, бо саме ці слова розкривають зміст публікації. За останніми вимогами вони подаються ще й іноземними мовами (англійською та російською) для збільшення кола потенційних користувачів. На жаль, ці елементи не використовуються для організації пошуку в ЕК НБУВ. Для прикладу, у статті Мироненко Д. О. [5] охарактеризовано діяльність президента Академії архітектури УРСР і перших дійсних членів крізь призму розвитку архітектури першої половини ХХ ст. У «ключових словах» автор подає прізвище, ім'я, по батькові академіків: *Володимир Гнатович Заболотний, Павло Федотович Альошин, Олександр Васильович Власов, Сергій Васильович Безсонов, Олександр Матвійович Вербицький, Микола Григорович Лисенко, Олександр Інокентійович Неровецький*. При спробі здійснення запиту за запропонованими ключовими словами у БД «Наукова періодика» видається невтішний результат «*За вашим запитом нічого не знайдено, уточніть запит*». Тобто користувачі ЕК не отримують даних про вищезгадану статтю. Відповідно УНБА при формуванні запиту в ЕК також не одержить даних про наявність публікацій у БД «Наукова періодика» про цих діячів.

Ще один наочний приклад, коли некоректно подані у публікації «ключові слова» унеможливають пошук необхідних даних. У статті О. О. Коника [2] засновника підпільної бібліотеки в Херсоні подають як *Сергєєв Володимир Пилипович*, в анотації він представлений — *Володимир Сергєєв*. В «ключових словах» — не згадується.

Матеріал статті базується на спогадах його сина Сергія Володимировича Сергєєва. Публікація подає біографічні дані та розкриває фрагменти життя та діяльності батька та сина. Відсутність згадки про діячів у «ключових словах» не дає можливості виокремити не-

обхідні дані, відсікає подібну інформацію від подальших досліджень, губить її в інформаційному потоці.

Очевидно, постає необхідність відпрацювати методичні рекомендації для: авторів статей наукової періодики, котрі знайомлять із життям і діяльністю діячів; редакторів періодичних видань; операторів БД з метою уніфікації подання прізвищ осіб як ключових слів і подальшої їх трансформації у пошукові системи. Адже зазначені помилки обмежують пошукові можливості і, відповідно, ускладнюють формування біобібліографічного ресурсу.

Розглянувши розмаїття біобібліографічної інформації вітчизняних бібліотечно-інформаційних установ, маємо визнати, що бібліотеками України нагромаджено великий практичний досвід укладання та видання біобібліографічної продукції і простежується тенденція представлення її в електронній формі. Але для колективного формування універсального національного біобібліографічного ресурсу та загальної стратегії розвитку вітчизняних бібліотек вкрай необхідно впровадження ними більш системного та скоординованого характеру біобібліографічної діяльності, ефективних інформаційно-комунікаційних технологій, збагачення комплексу мережевих ресурсів відкритого доступу біобібліографічною продукцією. Задля цього слід розробити методичні рекомендації для бібліотек України, котрі уможливають удосконалення процесів пошуку, збирання та наукового опрацювання біобібліографічної інформації, а також вдосконалити технології укладання, збереження, систематизації та актуалізації біобібліографічної інформації.

Створення вітчизняного біобібліографічного інформаційного ресурсу з масивами біографій, інформацією про праці, зображеннями особи, електронними колекціями повних текстів персональних біобібліографічних посібників на базі УНБА, підготовка нових видань цього типу та розміщення їх у мережі Інтернет розширить комунікативні можливості бібліотек, дасть змогу популяризувати власну продукцію й водночас зумовить формування фундаменту персоніфікованого наукового, творчого, мистецького надбання — складової частини історико-культурної спадщини країни, послужить сучасним інструментарієм для історичної науки та вітчизняної освіти, дасть поштовх для розвитку їх джерельної бази.

1. *Воскобойнікова-Гузева О. В.* Біобібліографічна діяльність у стратегії розвитку провідних бібліотек України: аналіз ресурсів відкритого доступу [Текст] / *О. В. Воскобойнікова-Гузева* // *Укр. біографістика*. – Київ: [б. в.], 2012. – Вип. 9. – С. 197–214.
2. *Коник О. О.* Підпільна бібліотека у спогадах херсонських борців

- із царизмом (кінець XIX – початок XX ст.) [Електронний ресурс] / О. О. Коник // Там само. – Вип. 14. – С. 142–156. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ubi_2016_14_10.
3. *Луговський О. Г.* Біобібліографія і бібліографічна діяльність учених-природознавців УАН — АН УРСР (1918–1941) [Текст] : автореф. дис... канд. іст. наук / О. Г. Луговський ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2005. – 20 с.
 4. *Машкова М. В.* История русской библиографии начала XX века (до октября 1917 года) [Текст] / М. В. Машкова. – Москва : Книга, 1969. – С. 83.
 5. *Мироненко Д. О.* Діяльність перших дійсних членів Академії архітектури УРСР в контексті розвитку архітектури першої половини XX ст. [Електронний ресурс] / Д. О. Мироненко // Укр. біографістика. – Київ : [б. в.], 2016. – Вип. 14. – С. 190–206. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ubi_2016_14_13.
 6. *Попик В. І.* Ресурси довідкової біографічної інформації: історичний досвід формування, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку [Текст] : монографія / В. І. Попик; ред. Л. А. Дубровіна; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – Київ : [б. в.], 2013. – 518, [4] с.
 7. *Швецова-Водка Г. М.* Персональна та біобібліографія: термінологічні замітки [Текст] / Г. М. Швецова-Водка // Вісник ХДАК. – Харків, 2013. – Вип. 39. – С. 122.
 8. *Яценко О. М.* Біобібліографія в Україні та вплив сучасних інформаційних технологій на її розвиток [Текст] / О. М. Яценко // Укр. біографістика. – Київ : [б. в.], 1999. – Вип. 2. – С. 268–285.
 9. *Яценко О. М.* Вітчизняна наукова періодика як джерело формування «Українського національного біографічного архіву» / О. М. Яценко // Там само. – Київ : [б. в.], 2016. – Вип. 14. – С. 233–249.
 10. *Яценко О. М.* Розвиток системи інформаційного забезпечення біобібліографічної діяльності у Національній бібліотечі України імені В. І. Вернадського (90-і рр. XX ст.) [Текст] : автореф. дис... канд. іст. наук / О. М. Яценко; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ, 2000. – 16 с.
 11. *Яценко О. М.* Система інформаційного забезпечення біобібліографічної діяльності в НБУВ [Текст] / О. М. Яценко // Вісник Кн. палати. – 1999. – № 10. – С. 23–27;
 12. *Яценко О. М.* Українські персональні бібліографічні покажчики. 1856–2013 [Текст] / О. М. Яценко, Н. І. Любовець ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : [б. в.], 2015. – 470 с. – (Джерела української біографістики ; вип. 3).

REFERENCES

1. Voskoboinikova-Huzieva, O. V. (2012). *Biobibliohrafichna diialnist u stratehii rozvytku providnykh bibliotek Ukrainy: analiz resursiv vidkrytoho dostupu* [Bio-bibliographic activity in the strategy of leading Ukrainian libraries development: analysis of publicly available resources]. In *Biographistica Ukrainica*. (Vol. 9, pp. 197–214). Kyiv [in Ukrainian].
2. Konyk, O. O. (2016). *Pidpilna biblioteka u spohadakh khersonskyykh bortsiv iz tsaryznom (kinets XIX – pochatok XX st.)* [Underground library in the memoirs of the tsarist government fighters in Kherson (late nineteenth – early twentieth centuries)]. In *Biographistica Ukrainica*. (Vol. 14, pp. 142–156). Kyiv [in Ukrainian].
3. Luhovskyi, O. H. (2005). *Biobibliohrafiia i bibliohrafichna diialnist uchenykh-pryrodoznavtsiv UAN — AN URSSR (1918–1941)* [Biobibliography and Bibliographical Activity of the Natural Scientists in the Ukrainian Academy of Sciences – Academy of Sciences of the Ukrainian SSR (1918 – 1941)]. Manuscript. Kyiv [in Ukrainian].
4. Mashkova, M. V. (1969). *Istoriya russkoi bibliohrafii nachala XX veka (do oktiabria 1917 hoda)* [The history of Russian bibliography at the beginning of the 20th century (until October 1917)]. Moskva [in Russian].
5. Myronenko, D. O. (2016). *Diialnist pershykh diisnykh chleniv Akademii arkhitektury URSS v konteksti rozvytku arkhitektury pershoi polovyny XX st.* [The activity of the first full member of the Academy of architecture of USSR in the context of development of architecture of the first half of the XX century]. In *Biographistica Ukrainica*. (Vol. 14, pp. 190–206). Kyiv [in Ukrainian].
6. Popyk, V. I. (2013). *Resursy dovidkovoï biohrafichnoï informatsii: istorychnyi dosvid formuvannia, suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku* [Resources of references biographical information, historical experience of formation, current status, problems and prospects]. Kyiv: VNLU. [in Ukrainian].
7. Shvetsova-Vodka H. M. (2013). *Personalna ta biobibliohrafiia: terminolohichni zamitky* [Personal bibliography and biobibliography: terminological notes]. In *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury*. (Vol. 39, pp. 117–122). Kharkiv [in Ukrainian].
8. Yatsenko, O. (1999). *Biobibliohrafiia v Ukraini ta vplyv suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii na yii rozvytok* [Biobibliography in Ukraine and the impact of modern information technology on its development]. In *Biographistica Ukrainica*. (Vol. 2, pp. 268–285). Kyiv [in Ukrainian].

9. Yatsenko, O. (2016). *Vitchyzniana naukova periodyka yak dzherelo formuvannia «Ukrainskoho natsionalnoho biohrafichnoho arkhivu»* [Domestic scientific periodicals as a source of formation the «Ukrainian National biographical archive»]. In *Biographistica Ukrainica*. (Vol. 14, pp. 233–249). Kyiv [in Ukrainian].
10. Yatsenko, O. (2000). *Rozvytok systemy informatsiinoho zabezpechennia biobibliohrafichnoi diialnosti v Natsionalnii bibliotetsi Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho (90-i rr. 20 st.)* [Development of system of information supply of biobibliographic activity in the National library of Ukraine named after V. I. Vernadsky (90-s, 20th century)]. Manuscript. Kyiv [in Ukrainian].
11. Yatsenko, O. (1999). *Systema informatsiinoho zabezpechennia biobibliohrafichnoi diialnosti v NBUV* [System of information support of bibliographic activity in NBUV]. In *Visnyk Knyzhkovoï palaty*. (Vol 10, pp. 23–27). Kyiv [in Ukrainian].
12. Yatsenko, O. (2015). *Ukrainski personalni bibliohrafichni pokazhchyky* [Ukrainian personal bibliographies]. Kyiv. [in Ukrainian].

Стаття надійшла 15.11.2017 р.

Yatsenko Oleh, Candidate of Historical Sciences, Head of the Department of Biobibliographic Data Resource Formation of the Institute of Biographical Researches of The Vernadsky National Library of Ukraine (Kyiv).

Place and role of biobibliographic activities within the strategy of contemporary libraries development.

The value of biobibliographic activities during the transformation of libraries operation in the modern information society is shown. It is emphasized that they are on the way of transforming from traditional book depositories with functions of information servicing of users into institutions for processing, analysis, research of information and working out new knowledge based on obtained findings. Having studied a variety of biobibliographic data of domestic library and data institutions, it was determined that libraries of Ukraine accumulated significant experience for working out and publishing biobibliographic products, and the trend of presenting them in a digital form was noticed as well.

It is pointed out that nowadays in Ukraine there is no general (unified) biobibliographic dictionary with biographic information, data about its figures and lists of reference sources. Currently this information is disseminated among various libraries, archives, private collections. The digital Ukrainian National Biographic Archive being developed by the

Institute of Biographical Science of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine could be a prototype of such a dictionary. However, due to different reasons, information and library support of biobibliographic activities today is non-satisfactory. It is caused by intersectoral manner of research and lack of coordination of these operations, difficulties in bibliographic search of data about its figures and many other problems. Elimination of unsolved theoretical issues, improvement of methods for personal bibliographic indexes composition and their application within the libraries operation is one of the crucial tasks of domestic bibliographic science.

A number of improved methodical tools for the formation and actualization of the national biobibliographic resource by electronic integrated biobibliographic databases was suggested; an idea for joint formation by libraries of Ukraine of a unified depository of digital full texts of personal biobibliographic indexes was proposed.

Key words: biobibliography, biobibliographic resource, library, library technology.

Яценко О. Н., кандидат исторических наук, заведующий отделом формирования биобиблиографических информационных ресурсов Института биографических исследований Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского (Киев).

Место и роль биобиблиографической деятельности в стратегии развития современных библиотек.

Показано значение биобиблиографической деятельности в период трансформации функционирования библиотек в современном информационном обществе. Отмечено, что они превращаются из обычных книгохранилищ с функциями информационного обслуживания пользователей в учреждения переработки, анализа, изучения информации и формирования на полученных результатах новых знаний. Рассмотрено разные виды биобиблиографической информации, разработанные отечественными библиотечно-информационными учреждениями, и признано, что библиотеками Украины аккумулировано значительный опыт подготовки и издания биобиблиографической продукции, что прослеживается тенденция представления ее в электронной форме.

Отмечено, что поныне в Украине отсутствует универсальный биобиблиографический словарь, который включал бы биографическую информацию, данные о произведениях ее деятелей и списки литературы о них. На сегодня эта информация рассредоточена по библиотекам, архивам, частным коллекциям. Прообразом такого

словаря может служить электронный «Украинский национальный биографический архив», над созданием которого работают в Институте биографических исследований Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского. Вместе с тем, по разным причинам, информационно-библиотечное обеспечение биобиблиографической деятельности сегодня является неудовлетворительным. Это связано с межотраслевым характером исследований и отсутствием координации этой работы, трудностями библиографического поиска материалов о деятелях и многими другими проблемами. Устранение нерешенных теоретических вопросов, совершенствование методики составления персональных библиографических указателей и ее внедрение в работу библиотек является одной из актуальных задач отечественного библиографоведения.

Предложены усовершенствованные методические приемы формирования и актуализации национального биобиблиографического ресурса средствами электронных интегрированных биобиблиографических баз данных; выдвинута идея коллективного формирования библиотеками Украины депозитария электронных полных текстов персональных библиографических указателей.

Ключевые слова: биобиблиография, биобиблиографический ресурс, библиотека, библиотечная технология.